

Jaarplan MONS

2023

NOORDZEEOVERLEG

Jaarplan MONS 2023

Inhoud

1.	Inleiding	4
2.	Stand van zaken	4
3.	Prioritering & Ambitie	5
4.	Overzicht per categorie van prioritering	6

Jaarplan MONS 2023

1. Inleiding

Dit document gaat in op de planning en prioriteiten voor het MONS-programma voor 2023 en verder. De basis hiervoor vormen het MONS-programma zoals vastgesteld in het NZO van september 2021 ([Asjes et al. 2021](#)) en het Jaarplan 2022 dat de prioriteiten beschrijft zoals vastgesteld door het NZO in het voorjaar en tevens de verbanden tussen de verschillende MONS onderzoeken ([Asjes et al. 2022](#)).

Dit document beschrijft de prioriteit binnen de onderzoeken die in 2023 op de markt zullen worden gezet door het Uitvoeringsbureau MONS (UB MONS). Soms worden onderzoeken reeds vroeg in het jaar weggezet vanwege de seizoen afhankelijkheid van het onderzoek. Andere onderzoeken worden zo vroeg mogelijk in het jaar opgepakt vanwege prioriteiten die het NZO stelt. En in andere gevallen is het mogelijk om bepaalde onderzoeken wat later in het jaar uit te voeren.

2. Stand van zaken

2.1 UitvoeringsBureau MONS (UB MONS)

Op 1 december 2022 was het UB MONS ongeveer voor 50% bemenst. Er was op dat moment 2 FTE aan Technisch Management beschikbaar, 1 FTE aan Inkoopondersteuning en Contractmanagement, 0,3 FTE aan management ondersteuning en 1 FTE aan Programmamanagement. Er wordt nog geworven op het gebied van inhoudelijk deskundigen.

2.2 No-regret studies

Op één na zijn alle no-regret studies uitgevoerd en een deel daarvan is gefinancierd vanuit LNV. Alleen het meetplan voor de monitoring van benthos in gesloten gebieden voor de visserij dient nog te worden afgerond. Dit is voor 80% klaar. Verder wordt er op dit moment gewerkt aan de totstandkoming van het Dataprotocol MONS. Hierover is de Programmacommissie (PC) MONS reeds eerder geïnformeerd. Anders dan dit zijn er nog geen andere studies of onderzoeken gestart in het kader van MONS of anderszins financiële verplichtingen aangegaan. Het UB MONS heeft tijdens de eerste PC vergadering en NZO vergadering in 2023 een financieel overzicht gepresenteerd van de uitgaven tot en met 2022 en de gedetailleerde financiële planning voor de rest van het geplande MONS programma.

Omdat de soortenbeschermingsplannen en de studie over mogelijke kwalificatie van bestaande N2000 gebieden in het kader van de vogelrichtlijn

gefinancierd zijn c.q. worden vanuit LNV en de andere no-regret onderzoeken uiteindelijk goedkoper waren dan de begrote 50 k€ per stuk, heeft de no-regret fase minder gekost dan oorspronkelijk begroot.

3. Prioritering & Ambitie

De volgende prioritering wordt aangehouden in de planning voor het op de markt zetten van onderzoek in 2023:

- a) Seizoensafhankelijke monitoring
- b) Follow-Up van no-regret onderzoeken
- c) Start met een deel van de effectstudies
- d) Displacement onderzoek visserij
- e) Staat van de Noordzee rapportage
- f) Start Diverse Modelontwikkeling
- g) Start Diverse PhD-onderzoeken in het kader vanuit EMFAF Financiering
- h) Follow Up Soortenbeschermingsplannen
- i) Start Cumulatieve effecten

Dus onderzoeken van het cluster a) worden als eerste opgepakt, daarna onderzoeken behorende tot cluster b), etc. Vanzelfsprekend zullen bepaalde onderzoeken ook parallel aan elkaar kunnen worden weggezet.

Oorspronkelijk zouden in 2021/2022 52 van de in totaal 89 onderzoeken en projecten zoals afgesproken in het kader van MONS starten. 23 van deze onderzoeken zijn reeds gestart als zogenaamde 'no-regret onderzoeken' in 2021 en 2022, maar voor de meeste van deze no-regret onderzoeken geldt dat er een vervolg voorzien is. Met andere woorden in 2023 waren er oorspronkelijk 52 onderzoeken voorzien om te starten binnen MONS. De omvang van deze onderzoeken varieert van relatief kleine kortdurende bureaustudies tot omvangrijke meerjarige monitoring of effectstudies.

UB MONS zal zich maximaal inspannen om het grootste gedeelte van deze onderzoeken te starten in 2023. Echter, er kan niet gegarandeerd worden dat alle onderzoeken starten in 2023. Vandaar dat bovenstaande prioritering wordt gehanteerd. Hieronder worden 50 studies voorgesteld waar in 2023 hoogstwaarschijnlijk mee begonnen kan worden. Dit is exclusief de soortenbeschermingsplannen die door LNV zullen worden opgepakt. Zie paragraaf 4.8.

Met sommige onderzoeken wordt in 2023 een start gemaakt, anderen worden volledig aanbesteed. Ook zijn er clusters van onderzoek die gebundeld worden zodat één aanbestedingsprocedure voldoende is.

4. Overzicht per categorie van prioritering

4.1. Seizoensafhankelijke monitoring

In het voorjaar/vroege zomer zullen volgende meerjarige monitoringsonderzoeken starten:

- a) Monitoring Primaire Productie (ID4)
- b) Monitoring Zoöplankton (ID14)
- c) Monitoring Pelagische Vis (ID23)

Voor deze monitoringsonderzoeken is in de no-regret fase een meetplan gemaakt. Al deze monitoring is voorzien voor de volledige looptijd van het MONS-programma, maar zal wel op basis van de ervaring in de eerste jaren nog aangepast worden waar nodig, aangezien deze monitoringsprogramma's nieuw zijn en nog geoptimaliseerd moeten worden. Al deze monitoring is inhoudelijk en qua omvang aanvullend op het MWTL programma. Waar mogelijk zal zoveel mogelijk worden gecombineerd met MWTL.

4.2. Follow-Up van No-Regret onderzoeken

Zo vroeg mogelijk in het jaar zullen de volgende effectstudies starten waarvoor in de no-regret fase een meetplan is gemaakt:

- a) Hydrodynamische Invloed Windparken (ID6)
- b) Monitoring Benthos in Windparken (ID46)
- c) Effecten Gesloten Gebieden op Benthos (ID49): Dit betreft de To voor de te sluiten gebieden voor visserij.

Ook zullen de volgende onderzoeken starten:

- a) Monitoring Rifvormende Soorten (ID56) als vervolg op de deskstudie waarin geschiktheidskaarten zijn gemaakt voor biogene riffen.
- b) Projectmonitoring Natuurinclusief Bouwen (ID51): Op basis van de in de review Natuurinclusief Bouwen vastgestelde kennisleemten zal nader onderzoek starten. Althans voor zover dat al niet gebeurt bij de reeds ingezette 'natuurinclusief bouwen' projecten.
- c) Bureaustudie Fourageergebieden Vogels/Bureaustudie Voedseleecologie Vogels: Het in de no-regret fase opgestelde Plan van Aanpak dat 40 onderzoeksvragen definieert zal leidend zijn voor de verdere invulling van deze twee studies. Deze studies zijn nodig om de daadwerkelijke kennisleemtes te definiëren voor aanvullend onderzoek vanaf 2024 e.v. (ID60 en 62).
- d) Nadere veldstudies Vogelrichtlijn kwalificatie (ID74): LNV zal doorgaan met het traject van de vogelrichtlijngebieden n.a.v. NZA afspraak 4.34. Hier zal via de reguliere wegen van een N2000 aanwijzing traject over gecommuniceerd worden en wanneer relevant met MONS/NZO.

- e) Deskstudie Monitoringsstrategie MONS (ID135): Deel 1 van de Monitoringsstrategie voor MONS is opgepakt in de no-regret fase. Het vervolg hierop start in 2023.
- f) Datamanagement MONS (ID137): Op dit moment werkt het IHM aan de totstandkoming van een dataprotocol voor MONS dat leidend zal zijn voor alle MONS onderzoeken, zodat de data van alle onderzoeken die vanuit MONS zullen worden gefinancierd uiteindelijk openbaar beschikbaar komen. Daarna zal UB MONS in overleg gaan met het IHM over de verdere vormgeving van het datamanagement in het kader van MONS.

Voor de soortenbeschermingsplannen zie paragraaf 4.7.

4.3 Prioritaire Effectstudies

Voorgesteld wordt om in 2023 te starten met de volgende bureau- en effectstudies:

- a) Effecten Windparken op fyto- en zoöplankton biomassa (ID7)
- b) Bijvangst Vis/Haaien en Roggen/Zeezoogdieren/Zeevogels (ID32 en ID104): Hiervoor is een EU Horizon Europe voorstel ingediend, genaamd CIBBRiNA. Indien dit succesvol is, zal een deel van de kennisleemte zoals gedefinieerd binnen MONS worden ingevuld. In 2023 zal bekend worden of het project wordt gehonoreerd. Indien succesvol, dan zal UB MONS analyseren in overleg met de uitvoerende instellingen welke kennisleemtes wel en niet worden ingevuld en of aanvullend onderzoek op het gebied van bijvangst nog nodig is.
- c) Ruimtelijke analyse levenscyclus Haaien en Roggen (ID39)
- d) Voedseleecologie Haaien en Roggen (ID41)
- e) Verspreiding/Habitatgebruik/populatiedynamiek Trekvis (ID42)
- f) Bureaustudies Populaties Meeuwen en Sterns (ID64)
- g) Review maatregelen Natuurversterking Broedvogels (ID73)
- h) Diverse bureaustudies Cetacea (ID87, 88, 90, 91, 82)
- i) Diverse bureaustudies effecten onderwatergeluid en cetacea (ID107, 108 en 109)

De bureaustudies worden in 2023 afgerond. Voor de effectstudies a) t/m e) betekent dit dat in 2023 een start wordt gemaakt. De studies zijn echter meerjarig.

4.4 Displacement Onderzoek Visserij (ID 28 en ID 29)

Dit onderzoek is naar voren gehaald en zal in 2023 starten en gecombineerd worden met ander sociaal economisch onderzoek t.a.v. de visserijsector dat door LNV wordt gefinancierd. Hierover is reeds gerapporteerd aan PC MONS. Hierdoor ontstaat meerwaarde. Belangrijk voor latere analyses in het kader van MONS is dat deze studies uiteindelijk kunnen voorspellen hoe de visserij zich zal herverdelen op de Noordzee.

4.5. Staat van de Noordzeerapportage

Hiervoor is reeds een opdrachtomschrijving aangeleverd aan UB MONS door de PC MONS. Dit zal z.s.m. in januari worden opgepakt zodat een eerste concept kan worden opgeleverd in april 2023. Streven is om het definitieve product in juni 2023 te leveren aan het NZO via de PC MONS.

4.6. Start Diverse Modelontwikkeling

Voor diverse onderdelen van MONS is modelontwikkeling voorzien ten einde effecten te integreren en uiteindelijk effectvoorspellingen te kunnen doen. Dit geldt voor zowel specifieke modellering die voorzien is voor vis en zeezoogdieren als integrale mechanistische modellering. In de loop van 2023 zullen deze studies ingezet worden en zal er een fasering in worden ingebracht met mijlpalen per jaar. Het is dan de bedoeling dat in de loop der jaren deze modellen verder geoptimaliseerd worden en gevoed worden met de kennis die in het kader van MONS wordt verzameld. Specifiek gaat het om de volgende modelleringsprojecten:

- a) Modelleren gevolgen Transitie op Visgemeenschap (ID20)
- b) Ontwikkeling IBM Modellen Zee- en Kustvogels (ID67)
- c) Ruimtelijke Analyse Cetacea Noordzee (ID81 en 76)
- d) Habitatmodellen Zeehonden en Cetacea (ID84)
- e) Mechanistische Modeltreinen (ID132)

4.7. PhD Onderzoek vanuit EMFAF Financiering

Sommige onderzoeken zijn geormerkt om gefinancierd te worden vanuit EMFAF. Echter EMFAF schrijft voor dat het inhoudelijke werk voor EMFAF uiterlijk 2027 dient te zijn afgerond. Daarom dient gepland PhD onderzoek vanuit EMFAF financiering uiterlijk eind dit jaar te beginnen, aangezien een PhD traject 4 jaar duurt. Vandaar dat er 10 processtudies uit te voeren door PhD's (totaal 13 PhD's) dit jaar worden gestart. 5 studies zijn voorzien voor financiering vanuit het EMFAF KRM Budget.

Daarnaast is het plan om een groot PhD-project uit te zetten vanuit MONS in één inkoopprocedure. Het is dan ook relatief weinig moeite om ook andere voorziene PhD trajecten uit MONS die eigenlijk later zouden starten maar wel een inhoudelijke relatie hebben hierin mee te nemen.

De volgende onderzoeken vallen binnen dit PhD programma:

- a) Biogeochemisch Functioneren Noordzeebodems (ID1)
- b) Nutriënten en Slibdynamiek Waterkolom (ID2)
- c) Procesonderzoek Primaire Productie (ID3)
- d) Functioneren Bodem en Bodemleven Windparken (3xPhD) (ID8)
- e) Effecten Opwarming op Primaire Productie en Fytoplankton (ID11)
- f) Effecten Verzuring op Basis Voedselweb (ID13)
- g) Experimenten Rifvormige Soorten (ID57)
- h) Veldstudie Foerageergebieden (ID61)
- i) Veldstudie Voedseleecologie (ID63)
- j) Veldstudie Overleving/Reproductie Meeuwen en Sterns (ID65)

4.8 Follow-up Soortenbeschermingsplannen

In de toekomst kan MONS inspelen op kennisvragen die uit de soortenbeschermingsplannen voortkomen. Hiervoor is budget gereserveerd. UB MONS zal in overleg gaan met LNV om te onderzoeken welke kennisleemtes voortkomende uit de soortenbeschermingsplannen kunnen worden opgepakt door MONS.

4.9. Start Cumulatieve Effecten (ID133)

WMR is succesvol geweest in het verkrijgen van financiering van de verdere ontwikkeling van cumulatieve effecten analyses vanuit het EU Horizon Europe. In maar liefst drie EU projecten van WMR zal het cumulatieve effectanalyse instrumentarium verder worden ontwikkeld en uitgebouwd. MONS kan daarop aanhaken. Dat levert op het geheel van MONS een besparing op, aangezien veel werkzaamheden zoals voorzien voor MONS deels met behulp van deze EU-financiering kunnen worden uitgevoerd. Aan de andere kant zal MONS vanuit haar behoefte wel richting willen geven aan de verdere ontwikkeling van en analyses met het cumulatieve effecten modelinstrumentarium en daarvoor wordt dan een deel van het geplande budget van MONS ingezet.

In de loop van 2023 zal UB MONS hierover met WMR de dialoog aangaan.

Noordzeeoverleg | NZO

Dit is een uitgave van:

Noordzeeoverleg
Kijk voor meer informatie
op: www.noordzeeoverleg.nl
E-mail: info@noordzeeoverleg.nl

Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving
Rijnstraat 8 | 2515 xp Den Haag
Postbus 20901 | 2500 ex Den Haag

E-mail: info@overlegorgaanfysiekeleefomgeving.nl